

A Taste of Daf Yomi: Eruvin, 2nd chapter, pages 17:b-18:b

2nd of Mar-Cheshvan, 5781 – Oct 20, 2020

Michal Kohane – Pardes

Eruvin 17:b:

MISHNA: One may arrange upright boards [*passin*] around a well in the public domain in order to permit drawing water from the well on Shabbat. A well is usually at least four handbreadths wide and ten handbreadths deep. Therefore, it is considered a private domain, and it is prohibited to draw water from it on Shabbat, as that would constitute a violation of the prohibition to carry from a private domain into a public one. The Sages therefore instituted that a virtual partition may be built in the area surrounding the well, so that the enclosed area could be considered a private domain, thus permitting use of the well and carrying of the water within the partitioned area. In this specific instance, the Sages demonstrated special leniency and did not require a proper partition to enclose the entire area. For this purpose, it suffices if there are **four double posts** [*deyomadin*] that look like eight single posts, i.e., four corner pieces, each comprised of two posts joined together at right angles; this is **the statement of Rabbi Yehuda. Rabbi Meir says:** There must be **eight** posts that look like twelve. How so? There must be **four double posts**, one in each corner, with **four plain** posts, one between each pair of double posts.

The height of the double posts must be at least **ten handbreadths**, their width must be **six handbreadths**, and their thickness may be even a minimal amount. And between them, i.e., between the posts, there may be a gap the size of two teams [*revakot*] of three oxen each; this is the statement of Rabbi Meir.

Rabbi Yehuda disagrees and says: There may be a slightly larger gap, the size of two teams of four oxen each, and this gap is measured with the cows being tied together and not untied, and with the minimal space necessary for one team to be entering while the other one is leaving. It is permitted to bring the posts closer to the well, provided that the enclosed area is large enough for a cow

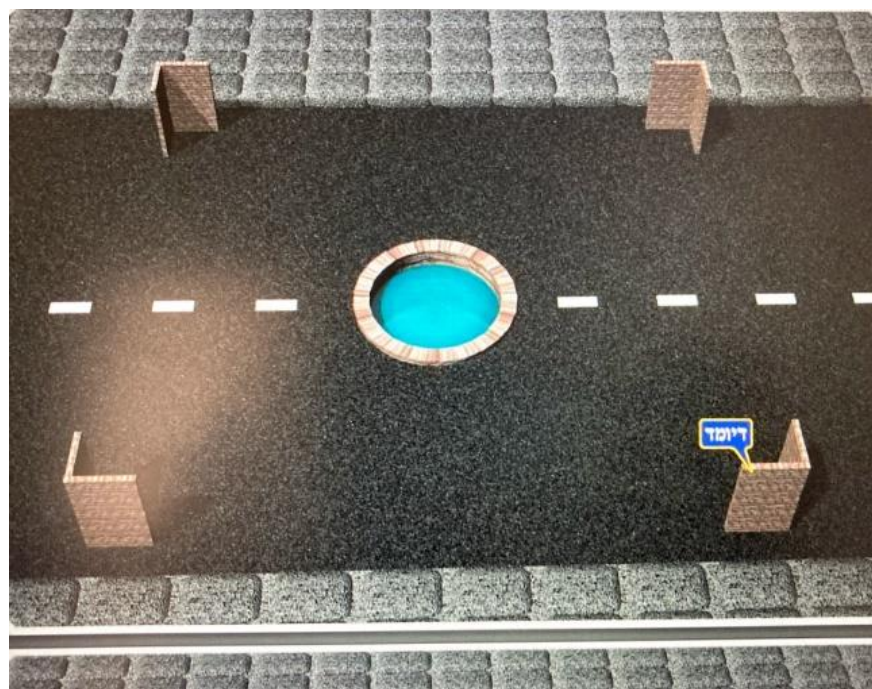
עירובין יז:ב:

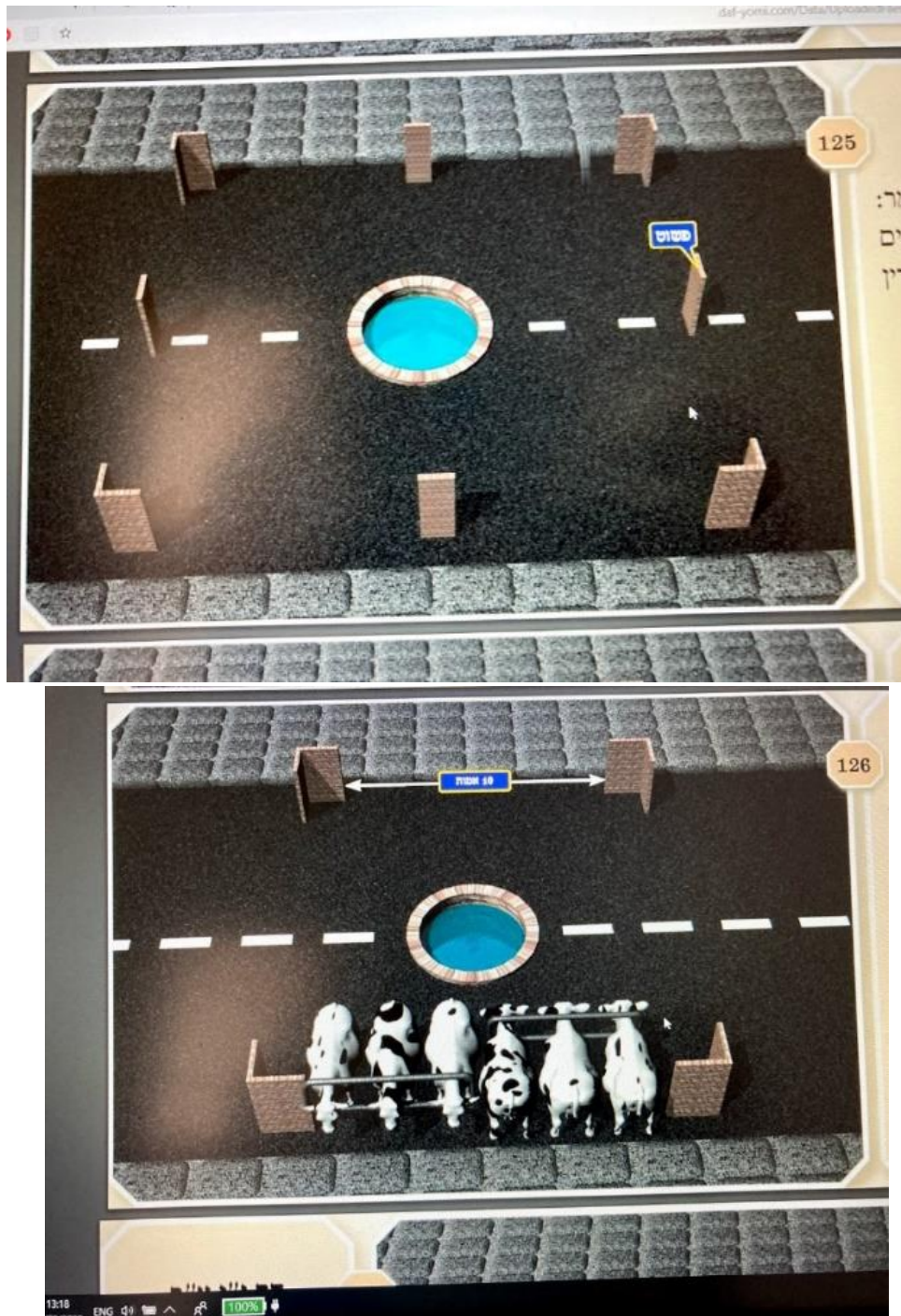
משנה עושין פסין לביירות
(בארות) ברשות הרבים,

ועושין ארבעה דיומדין (עמודים כפולים) (נראין כשמונה שמעמידים בכל פינה עמוד בעל שתי זרועות, ודיומדין אלה נחשבים כמחיצה גמורה, אלה דברי ר' יהודה. ר' מאיר אומר: יש להעמיד שמונה עמודים הנראין כשנים עשר, כיצד? עושה ארבעה דיומדין וביניהם ארבעה עמודים פשוטין. גובהן של הדיומדין עשרה טפחים לפחות, ורוחבן ששה ועוביים כל שהוא. וביניהן, בין הדיומדין או העמודים יכול להיות רוח כמלא שתי רבקות) צמדים (של שלש שלש בקר, דברי ר' מאיר.

ר' יהודה אומר: רוח גדול קצת יותר של ארבע פרות. ומשערים רוח זה של עשר אמות באמות מרווחות ולא מצומצמות, כאשר הפרות קשורות זו לזו ולא מותרות כאשר רבקה אחת נכנסת ואחת יוצאת ויש רוח משהו ביניהן.

<p>to stand with its head and the majority of its body inside the partitioned space while it drinks.</p> <p>It is permitted to distance the boards from the well and expand the enclosed area by any amount, i.e., as much as one wishes, provided that he increases the number of upright boards between the double posts. Rabbi Yehuda says: The partitioned area may be expanded up to an area of two <i>beit se'a</i>, which is an area of five thousand square cubits.</p> <p>The Rabbis said to him: They only spoke of an area of two <i>beit se'a</i> with regard to a garden or an enclosure used for storing wood, scrap, and the like [<i>karpef</i>]. But if it was a pen [<i>dir</i>], or a stable [<i>sahar</i>], or a backyard, or a courtyard in front of the house, even if it had an area of five <i>beit kor</i> or even ten <i>beit kor</i>, it is permitted. And it is permitted to distance the boards and expand the enclosed area by any amount, provided that one increases the upright boards between the double posts.</p>	<p>מותר להקריב את הפסין לבאר, ובלבד שיהא השטח הפנימי רחב מספיק כדי שתהא פרה עומדת ראשה ורובה בפנים, בתחום מחיצת הדיומדין, ושותה. מותר להרחיק את הפסים ולהגדיל את ההיקף כל שהוא כלומר כמה שירצה ובלבד שירבה בפסין בין הדיומדים. ר' יהודה אומר: עושים היקף זה עד שטח של בית סאתים (חמשת אלפים אמות מרובעות).</p> <p>אמרו לו: לא אמרו שיעור בית סאתים אלא לגנה ולקרפף (חצר גדולה לשים בה עצים וגרוטאות), אבל אם היה דיר או סהר (מקום לבהמות) (או מוקצה) (החצר שמאחורי הבית) (או חצר שלפני הבית — אפילו בית חמשת כורין אפילו בית עשרה כורין — מותר. ומותר להרחיק כל שהוא, ובלבד שירבה בפסין.</p>

.....

The mishna had mentioned double posts [*deyomadin*]: The Gemara asks: **What are *deyomadin*?** Rabbi Yirmeya ben Elazar said: **Two [*deyo*] posts [*amudin*]**, which are put together to create a single corner piece.

....במשנה הזכירו דיומדין, ושאלו :
מאי [מה הן] [דיומדין? אמר ר'
ירמיה בן אלעזר: דין [שנים]

	<p>ביוונית [עמודין. שעושים עמוד אחד כפול...]</p>
<p>We learned there in a mishna: Rabbi Yehuda says: All inferior figs are exempt from being tithed, even if they are of doubtfully tithed produce [<i>demai</i>], as even if the seller is an <i>am ha'aretz</i>, he must certainly have already separated tithes from them, since the loss incurred by tithing is negligible, except for <i>deyufra</i>. The Gemara asks: What is <i>deyufra</i>? Ulla said: A tree that yields two [<i>deyo</i>] harvests of fruit [<i>peirot</i>] each year.</p>	<p>תנן התם [שנינו שם במשנה, ר' יהודה אומר: כל השיתין] (תאנים לא משובחות) (פטורין מלעשר, ואף על פי שהם דמאי, שכן וודאי עישר אותן כבר המוכר, אף שהוא עם הארץ, כיון שאינו מקפיד על הפסד זה, חוץ מן הדיופרא. ושאלו: מהו דיופרא? אמר עולא: אילן העושה דיו] [שני] [מחזורים של פירות בשנה.</p>
<p>Rabbi Yirmeya ben Elazar also said: Adam was first created with two [<i>deyo</i>] faces, one male and the other female. As it is stated: "You have formed me behind and before, and laid Your hand upon me" (Psalms 139:5). Similarly, it is written: "And the <i>tzela</i>, which the Lord, God, had taken from the man, He made a woman, and brought her unto the man" (Genesis 2:22).</p> <p>Rav and Shmuel disagree over the meaning of the word <i>tzela</i> ("rib"): One said: It means a female face, from which God created Eve; and one said: Adam was created with a tail [<i>zanav</i>], which God removed from him and from which He created Eve.</p>	<p>ובדומה לזה אמר ר' ירמיה בן אלעזר: דיו] [שני] [פרצוף פנים היה לו לאדם הראשון: מלפנים ומאחור, שכן נאמר: "אחור וקדם צרתני ותשת עליו כפכה" [תהילים קלט, ה, (וכן כתיב)] נאמר: "ויבן ה' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה, ויבאה אל האדם" (בראשית ב, כב) (ונחלקו בדבר זה רב ושמואל: חד] אחד מהם [אמר שפרצוף אחד היה בצורת נקבה וממנו יצר את חוה. וחד] ואחד מהם [אמר: שהיה לו זנב ונטלו וממנו יצרה.</p>
<p>The Gemara asks: Granted, according to the one who says that <i>tzela</i> means face; it is understandable that it is written: "You have formed me [<i>tzartani</i>] behind and before." However, according to the one who says that <i>tzela</i> means tail, what is meant by the verse: "You have formed me [<i>tzartani</i>] behind and before"?</p>	<p>ושואלים: בשלמא למאן דאמר [בניח לשיטת מי שאומר [פרצוף — היינו דכתיב] זהו שנאמר] "אחור וקדם צרתני" שהיו לאדם שתי פרצופים. אלא למאן דאמר [לשיטת מי שאומר [זנב — מאי] מה משמעו] של "אחור וקדם צרתני</p>
<p>The Gemara answers that this verse is to be understood as bearing a moral message, in accordance with the opinion of Rabbi Ami, as Rabbi Ami said: Behind means Adam was created at the end of the act of creation; and before means that he was first for punishment.</p>	<p>ומשיבים שיש לפרש זאת במובן מוסרי, וכדברי ר' אמי, שאמר ר' אמי: האדם נברא אחור) (אחרון) למעשה בראשית, וקדם לפורענות.</p>

<p>The Gemara asks: Granted, it is understandable that Adam was behind, or last, in the act of creation, meaning that he was not created until the sixth day, Shabbat eve. However, before, or first, for punishment, what does this mean? If you say that he was punished first because of the curse pronounced in the wake of the sin involving the Tree of Knowledge, there is a difficulty. Wasn't the snake was cursed first, and afterward Eve was cursed, and only at the end was Adam cursed?</p>	<p>ושואלים: בשלמא [בניח אחור למעשה בראשית דלא איברי עד מעלי שבתא] שלא נברא עד ערב שבת, [אלא וקדם] ראשון) לפורענות מאי היא [מה הוא?] אילימא [אם תאמר] משום קללה של חטא עץ הדעת — הא [הרי] בתחילה נתקלל נחש, ולבסוף נתקללה חוה, ולבסוף נתקלל אדם!</p>
<p>Rather, this refers to the punishment of the Flood, as it is written: “And He blotted out every living substance which was upon the face of the ground, both man and cattle, creeping things and fowl of the heaven” (Genesis 7:23). This indicates that the punishment began with man.</p>	<p>אלא הכוונה היא לפורענות המבול, דכתיב [שנאמר]: [וימח את כל היקום אשר על פני האדמה מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים] "בראשית ז, כג) שמתו בני האדם תחילה.</p>
<p>The Gemara asks: Granted, according to the one who said that Eve was originally a face or side of Adam; it is understandable that it is written: “Then the Lord God formed [vayyitzer] man” (Genesis 2:7). <i>Vayyitzer</i> is written with a double yod, one for Adam and one for Eve. However, according to the one who said that Eve was created from a tail, what is conveyed by spelling <i>vayyitzer</i> with a double <i>yod</i>?</p>	<p>ועוד שואלים: בשלמא למאן דאמר [בניח לשיטת מי שאומר] [פרצוף, היינו דכתיב] [זהו שנאמר] [וייצר את האדם] "תרין" [שני] [יודין]; אחד לאדם ואחד לחוה. אלא למאן דאמר [לשיטת מי שאומר] [זנב — מאי] [מה טעם] [נאמר בבריאת האדם] "וייצר?"</p>
<p>The Gemara responds: This is interpreted homiletically, in accordance with the opinion of Rabbi Shimon ben Pazi, as Rabbi Shimon ben Pazi said: This comes to emphasize that which one says to himself in every circumstance: Woe unto me from my evil inclination [yetzer] if I perform the will of my Maker, and woe to me from my Maker [Yotzri] if I perform the will of my inclination.</p>	<p>ומשיבים שטעם הדבר כדברי ר' שמעון בן פזי, שאמר ר' שמעון בן פזי: "וייצר" זה, כך יש לדורשו: "וי יצר", כלומר אוי [ווי] [לי מיצרי הרע אם אעשה רצון יוצרי ואוי לי מיוצרי (ה')] אם אעשה רצון יצרי.</p>
<p>The Gemara asks: Granted, according to the one who said that Eve was a face, it is understandable that it is written: “Male and female, He created them, and blessed them, and called their name Man in the day when they were created” (Genesis 5:2), which indicates that from the very beginning of their creation, He fashioned two faces, one for the male and</p>	<p>ועוד שואלים: בשלמא למאן דאמר [בניח לשיטת מי שאומר] [פרצוף — היינו דכתיב] [זהו שנאמר] [זכר ונקבה בראם] ויברך אותם ויקרא את שמם אדם ביום הבראם " (בראשית ה, ב) (שמתחילת הבריאה יצר שני פרצופים אחד</p>

<p>the other for the female. However, according to the one who said that Eve was created from a tail, what is the meaning of the verse: “Male and female, He created them”?</p>	<p>לזכר ואחד לנקבה אלא למאן דאמר [לשיטת מי שאומר זנב — מאי] מה פירוש "זכר ונקבה בראם?"</p>
<p>The Gemara answers: It can be explained in accordance with the opinion of Rabbi Abbahu, as Rabbi Abbahu raised a contradiction between the verses: On the one hand it is written: “Male and female, He created them,” in the plural, and on the other hand it is written: “So God created man in His own image, for in the image of God He created him” (Genesis 1:27), in the singular. At first, the thought entered God’s mind to create two, and ultimately, only one was actually created.</p>	<p>ומשיבים שהוא כדברי ר' אבהו, שכן ר' אבהו רמי [השליך, הראה סתירה, כתביב] נאמר: "זכר ונקבה בראם" וכתביב [וגם נאמר] "ויברא האלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אתו" בראשית א, כז (בלשון יחיד, אלא בתחלה עלתה במחשבה לבראות שנים, ולבסוף למעשה לא נברא אלא אחד.</p>
<p>The Gemara asks: Granted, according to the one who said that Eve was a face, it is understandable that it is written: “And He took one of his sides and closed up the flesh in its place” (Genesis 2:21). However, according to the one who said that Eve was created from a tail, what is meant by the verse: “And He closed up the flesh in its place”?</p>	<p>ועוד מקשים: בשלמא למאן דאמר [בניח לשיטת מי שאומר פרצוף, היינו דכתיב] זהו שנאמר: "ויקח אחת מצלעותיו ויסגור בשר תחתנה" בראשית ב, כא (אלא למאן דאמר) [לשיטת מי שאומר] זנב — מאי [מהו] "ויסגור בשר תחתנה?"</p>
<p>Rav Zevid said, and some say it was Rabbi Yirmeya, and some say it was Rav Nahman bar Yitzhak: It was necessary to say that the fleshed closed up only with regard to the place of the incision.</p>	<p>אמר רב זביד ואיתימא [ויש אומרים] ר' ירמיה, ואיתימא [ויש אומרים] רב נחמן בר יצחק: לא נצרכה סגירת הבשר אלא למקום חתך בלבד שצריך היה לסגרו.</p>
<p>The Gemara challenges the other opinion: Granted, according to the one who said that Eve was created from a tail; it is understandable that it is written: “And the Lord God built the tzela” (Genesis 2:22), as it was a completely new building. However, according to the one who said that Eve was a complete face or side, what is the meaning of: “And He built”? What needed to be built?</p>	<p>ומקשים שוב: בשלמא למאן דאמר זנב [בניח לשיטת האומר זנב — היינו דכתיב] זהו שנאמר: "ויבן ה' אלהים את הצלע, "שהיה צורך לבנותה לדמות שלמה, אלא, למאן דאמר [לשיטת מי שאומר פרצוף — מאי] [מהו] "ויבן?"</p>
<p>The Gemara responds: This must be interpreted homiletically, in accordance with the opinion of Rabbi Shimon ben Menasya, as Rabbi Shimon ben Menasya interpreted homiletically the verse: “And the Lord God built the tzela.” This verse teaches that the Holy One, Blessed be</p>	<p>ומשיבים שהוא כדברי ר' שמעון בן מנסיא, דדריש [שדרש] ר' שמעון בן מנסיא: "ויבן ה' אלהים את הצלע" — מלמד שקילעה הקדוש ברוך הוא לחוה שקלע לה את שערות ראשה ואחר כך הביאה</p>

<p>He, braided for Eve her hair, and then brought her to Adam, as in the coastal towns, they call braiding hair building.</p>	<p>לאדם הראשון, שכן בכרכי הים קורין לקלעייתא בנייתא [קוראים לקליעת שער בנייה</p>
<p>Alternatively, the verse: “And the Lord God built,” can be understood as a description of Eve’s basic shape, as Rav Hisda said, and some say it is taught in a <i>baraita</i>: This verse teaches that the Holy One, Blessed be He, built Eve like a storehouse. Just as a storehouse is built wide on the bottom and narrow on top, in order to hold produce without collapsing, so too a woman is created wide on the bottom and narrow on top, in order to hold the fetus.</p>	<p>דבר אחר: "ויבן ה' אלהים" אמר רב חסדא ואמרי לה במתניתא תנא [ויש אומרים שבברייתא היא שנויה [מלמד שבנאה הקדוש ברוך הוא לחוה כבנין אוצר, מה אוצר זה רחב מלמטה וקצר (צר) מלמעלה כדי לקבל את הפירות בלי להתמוטט — אף האשה רחבה מלמטה וקצרה מלמעלה כדי לקבל את הולד. וכיון שהוזכר כתוב זה מביאים דרשה נוספת עליו.</p>
<p>The Gemara cites an exposition of the end of the previously cited verse: “And brought her unto the man” (Genesis 2:22). This verse teaches that the Holy One, Blessed be He, was Adam the first man’s best man, attending to all his wedding needs and bringing his wife to him. From here we learn that a greater individual should serve as a best man for a lesser individual and should not feel bad about it as something beneath his dignity.....</p>	<p>"ויביאה אל האדם" — מלמד שעשה הקדוש ברוך הוא שושבינות לאדם הראשון שטיפל ודאג לצורך נישואיו, והביא אליו את אשתו, מכאן לאדם גדול שיעשה שושבינות לקטן ואל ירע לו, אל יראה בכך פגיעה בכבודו.....</p>

ויקרא רבה י"ד:א' --- Vayikra Rabba 14:1

<p>"A woman when she gives seed (conceives)" [Leviticus 12:2]: That's what is written, "You have created me behind and before." [Psalms 139:5] Said Rabbi Yochanan: If man merits, he inherits two worlds, this one and the coming one, that's what is written: "You have created me behind and before (front)." And if not, he comes to give reckoning, as it says, "And You laid your hand (kapcha) on me." [ibid], as it is written, [Job 13:21] "Withdraw your hand (kapcha) far from me." Said Rav Shmuel bar Nachman: When the Holy One, blessed be He, created the first man, he created him as an androgynous being. Reish Lakish: When it was created, dual faces [together] were created, and</p>	<p>אִשָּׁה כִּי תִזְרֶיעַ (ויקרא יב, ב), (הָדָא הוּא דְכִתְיִב) (תהלים קלט, ה): (אַחֲרֵי וְקִדְּם צִרְתָּנִי, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אִם זָכָה אָדָם נוֹחַל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת, הַזֶּה וְהַבָּא, הָדָא הוּא דְכִתְיִב: אַחֲרֵי וְקִדְּם צִרְתָּנִי, וְאִם לֹא בָּא לִתְּנִי דִין וְחֲשָׁבוֹן, שְׁנַאֲמַר) (תהלים קלט, ה): (וּתְנִשְׁתַּעַלִּי בְּפִכָּה, דְּכִתְיִב) (איוב יג, כא): (בְּפִךְ מַעְלֵי הַרְחֵק, אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בֶּר נַחֲמָן בְּשַׁעָה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָדָם הָרִאשׁוֹן, אֲנִדְרוּגִינוֹס בְּרָאוּ, אָמַר רִישׁ לְקִישׁ בְּשַׁעָה שֶׁנִּבְרָא דוּ פְּרָצוּפִין נִבְרָא וְנִסְרֹו וְנִעֲשָׂה שְׁנֵים גְּבִים, גַּב לְזָכָר גַּב לְנִקְבָּה.</p>
---	---

<p>it was cut, and two were made. [One] back was male, [one] back was female.</p>	
<p>They challenged him: [Genesis 2:21] "And He took one of his ribs (tzela)"!? He said to them, it is of his sides, as it is written, "and to the side (tzela) of the Tabernacle" [Exodus 26:20]. Said Rabbi Berachiya and Rabbi Chelbo and Rabbi Shmuel bar Nachman: When God created the first man, from one end of the world to the other end, He created him to fill the entire world. How do we know from east to west? As it says, "You created me back to east (kedem)." How do we know from north to south? As it says, [Deuteronomy 4:32] "From the ends of the heavens to the ends of the heavens." How do we know that it was the expanse of the world? As it says, "And You laid your hand on me." Said Rabbi Elazar: "Behind" - that's the first day [of creation]. "Before" - that's the last day. For the opinion of Rabbi Elazar, there is the verse, [Genesis 1:24]: "Let the earth bring forth the living soul (nefesh chaya) to its kind." "Living soul" - that's the spirit of the first man.</p>	<p>אִתִּיבוּן לִיהַ (בְּרֵאשִׁית ב, כֹּא): (וַיִּקַּח אֶחָת מִצְלָעָתִיו, אָמַר לָהֶן מִסְטָרוֹהִי, כְּדִכְתִּיב (שְׁמוֹת כו, כ): (וּלְצֹלַע הַמִּשְׁכָּן. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה וְרַבִּי חֵלְבּוֹ וְרַבִּי שְׁמוּאֵל בֶּר נַחֲמָן בְּשָׁעָה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָדָם הָרִאשׁוֹן מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ מְלֹא כָּל הָעוֹלָם בְּלוֹ בְּרָא. מִן הַמִּזְרָח לַמַּעֲרָב מִיָּוֶן, שְׁנֵאמַר: אַחֲרֵי וְקָדָם צִרְתָּנִי, מִן הַצָּפוֹן לְדָרוֹם מִיָּוֶן, שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים ד, לֵב): וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קִצֵּה הַשָּׁמַיִם, וּמִיָּוֶן כְּחִלּוֹ שֶׁל עוֹלָם, שְׁנֵאמַר: וַתֵּשֶׁת עָלַי כַּפְּךָ. אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר אַחֲרָיִךְ זֶה יוֹם רִאשׁוֹן, וְקָדָם זֶה יוֹם הָאַחֲרֹן, עַל דַּעֲתִיָּה דְרַבִּי אֱלֵעָזָר דְּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א, כד): (תוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, כַּפֶּשׁ חַיָּה, זֶה רוּחוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן.</p>
<p>Said Reish Lakish: "Behind" - that's the last day. "Before" - that's the first day. For the opinion of Reish Lakish, there is the verse: [Genesis 1:2] "And the spirit of God wavered upon the water" - that is the spirit of the king messiah. If man merits, we say to him: "You were created before all of creation." If not, we say to him, "The mosquito preceded you." Said Rabbi Yishmale b'Rabbi Tanchum: "Behind" on all creation, "before" (first) in all punishments. Said Rabbi Yochanan: Even man's praise only comes last, as it says [Psalms 148:110]: "Beasts and all cattle creeping things and flying fowl". And afterwards, [Psalms 148:11]: "Kings of the earth and all peoples." Said Rabbi Simlai: "Just like man's formation was after beast, cattle, and bird, so too his laws are after beast, cattle, and bird, and that's what is written, "This is the law of cattle" [Leviticus 11:46], and afterwards, "A woman when she gives seed..."</p>	<p>אָמַר רִישׁ לָקִישׁ אַחֲרָיִךְ זֶה יוֹם הָאַחֲרֹן, וְקָדָם זֶה יוֹם הָרִאשׁוֹן, עַל דַּעֲתִיָּה דְרִישׁ לָקִישׁ דְּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א, ב): (וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, זֶה רוּחוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, אִם זָכָה אָדָם אוֹמְרִים לוֹ אֶתְּהָ קִדְמָתָ לְכָל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְאִם לֹא אוֹמְרִים לוֹ יִתּוּשׁ קִדְמָךְ, שְׁלֹשׁוֹל קִדְמָךְ. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵאל בְּרַבִּי תַנְחוּם, אַחֲרָיִךְ לְכָל הַמַּעֲשִׂים, וְקָדָם לְכָל הָעֲבָשִׁין, רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר אִף קְלוּסוֹ לֹא בָּא אֶלָּא בְּאַחֲרֹנָה, שְׁנֵאמַר (תְּהִלִּים קמח, י): (הַחַיָּה וְכָל בְּהֵמָה רֹמֵשׁ וְצִפּוֹר כָּנָף, וְאַחֲרָיִךְ מֶלֶךְ אָרֶץ וְכָל לְאֻמִּים. אָמַר רַבִּי שְׁמֵלָא, כִּשְׁם שְׁוִיצִירְתּוֹ שֶׁל אָדָם אַחֲרֵי בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף, כִּף תּוֹרָתוֹ אַחֲרֵי בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף, הֵדָּא הוּא דְכְתִיב (וַיִּקְרָא יָא, מו): (זֹאת תּוֹרַת הַבְּהֵמָה, וְאַחֲרָיִךְ אִשָּׁה כִּי תִזְרֶיעַ.</p>